

D E C I Z I E

17 februarie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul: Tatiana Vieru

Judecătorii: Valentina Clevadî, Oleg Sternioală,
Tamara Chișca-Doneva, Iurie Bejenaru,

examinînd recursul declarat de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „OC-VIAD-TRANS” – Gubceac Dmitrii și recursul declarat de creditorul Societății cu Răspundere Limitată „OC-VIAD-TRANS” – executorul judecătoresc Agarici Adrian, în pricina civilă la cererea lichidatorului Societate cu Răspundere Limitată „OC-VIAD-TRANS” – Gubceac Dmitrii, cu privire la atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere și celor de supraveghere ai Societății cu Răspundere Limitată „OC-VIAD-TRANS” în proces de insolabilitate, împotriva hotărîrii Curții de Apel Bălți din 26 noiembrie 2015, prin care cererea lichidatorului Societate cu Răspundere Limitată „OC-VIAD-TRANS” – Gubceac Dmitrii cu privire la atragerea la răspundere subsidiară a fost respinsă,

c o n s t a t ă :

La 13 noiembrie 2014 Biroul Vamal Briceni a înaintat cerere introductivă cu privire la intentarea procesului de insolabilitate în privința SRL „OC-VIAD-TRANS” pe motiv de supraîndatorare.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 17 noiembrie 2014 cererea introductivă a fost admisă spre examinare.

Prin hotărîrea Curții de Apel Bălți din 15 ianuarie 2015 s-a constatat insolabilitatea debitorului SRL „OC-VIAD-TRANS” și s-a ridicat de la Rîhlea Alexandru dreptul de administrare al debitorului „OC-VIAD-TRANS”, fiind desemnat în calitate de administrator al insolabilității ÎI „Gubceac Dmitrii”.

Ulterior, prin hotărîrea instanței de insolabilitate din 05 august 2015 a fost inițiată procedura simplificată a falimentului, fiind numit în calitate de lichidator al SRL „OC-VIAD-TRANS” - Gubceac Dmitrii.

La 14 octombrie 2015, lichidatorul SRL „OC-VIAD-TRANS” - Gubceac Dmitrii a înaintat cerere privind atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere ai debitorului, prin încasarea în mod solidar de la Rîhlea Alexandru, Rîhlea Dumitru, Rîhlea Vitalie, Rîhlea Igor și contabilului Inozemțeva Marina a creanțelor validate și incluse în tabel.

În motivarea acțiunii a indicat că potrivit tabelului definitiv cuantumul creanțelor validate și incluse în tabel constituie suma de 1 221 253,68 lei. Conform informațiilor parvenite de la Registrele publice, debitorul insolubil dispune de unități de transport care în rezultatul inventarierii corporale ale bunurilor debitorului insolubil nu fost depistate, fiind anunțate în căutare.

În același timp, necătînd la faptul că odată cu intentarea procesului de insolabilitate, administratorul Rîhlea Alexandru era obligat să transmită imediat bunurile debitorului insolubil, acest fapt nu a fost efectuat.

Astfel, în adresa administratorului, inclusiv și a instanței de insolabilitate, a parvenit cererea creditorului CA „Moldova Astrovaz” SA, care a solicitat depunerea unei cereri de atragere la răspundere subsidiară față de asociații debitorului insolubil. La ședința adunării creditorilor s-a dispus depunerea în instanța de insolabilitate a cererii de atragere la răspundere subsidiară reieșind din faptul nerespectării de către conducerea SRL „OC-VIAD-TRANS” a art. 14 alin. (1) din Legea insolabilității – depunerea cererii introductive dacă există unul din temeiurile prevăzute la art. 10 din lege, iar conform alin.(3) din aceeași normă materială debitorul este obligat să depună cerere imediat, dar nu mai târziu de expirarea a 30 de zile calendaristice din data survenirii temeiurilor de intentare a procesului de insolabilitate.

Asemenea obligațiune legală este pusă pe seama pîrîtului Rîhlea Alexandru, care era obligat să depună cerere introductivă imediat, dar nu tirziu decît la expirarea unei luni din data survenirii incapacității de plată. După părerea lichidatorului, starea de incapacitate de plată a survenit în anul 2013, deoarece în această perioadă de timp s-a emis hotărîrea judecătorească privind încasarea datoriei în beneficiul creditorului CA „Moldova-Astrovaz” SA. La rîndul său, lichidatorul indică că de către organele de conducere a fost încălcată Legea cu privire la reglementarea repatrierii de mijloace bănești, nu s-a asigurat păstrarea facturilor fiscale și a celor de expediție. Totodată, consideră că declarația persoanei juridice cu privire la impozitul pe venit pe perioada fiscală 2010, 2012 nu corespunde documentelor prezentate spre control.

Indică lichidatorul că de întocmirea dărilor de seamă și ținerea contabilității este responsabilă contabila Inozemțeva Marina, care începînd cu anul 2010 a fost angajată prin cumul în calitate de contabil pe o perioadă nedeterminată, și care a dus o contabilitate contrară prevederilor legii, lipsind parțial documentele de evidență primară contabilă, fapt ce dă temei de atragere la răspundere subsidiară în baza art. 248 alin.(1) lit. e) al Legii insolabilității nr. 149 din 29.06.2012.

Un alt temei este invocarea de către reprezentantul CA „Moldova-Astrovaz” SA a faptului că administrația SRL „OC-VIAD-TRANS” a vîndut o parte din bunurile societății, astfel activul societății fiind diminuat, iar dovada acestui fapt

este ordonanța de punere sub învinuire din 04.06.2015 emisă de Procuratura raionului Edineț.

În asemenea împrejurări, lichidatorul debitorului consideră că asociații SRL „OC-VIAD-TRANS” - Rîhlea Alexandru, Rîhlea Dumitru, Rîhlea Vitalie, Rîhlea Igor și contabilă Inozemțeva Marina urmează a fi atrași la răspundere subsidiară și să suporte datoriile debitorului insolubil.

Prin hotărîrea Curții de Apel Bălți din 26 noiembrie 2015 cererea lichidatorului SRL „OC-VIAD-TRANS” – Gubceac Dmitrii, cu privire la atragerea la răspundere subsidiară a lui Rîhlea Alexandru, Rîhlea Dumitru, Rîhlea Vitalie, Rîhlea Igor și Inozemțeva Marina a fost respinsă.

La 31 decembrie 2015 lichidatorul SRL „OC-VIAD-TRANS” – Gubceac Dmitrii, a declarat recurs împotriva hotărîrii primei instanțe, solicitînd admiterea lui, casarea hotărîrii primei instanțe și emiterea unei noi hotărîri prin care a admite cererea cu privire la atragerea la răspundere subsidiară.

Prin avizul de recepție contra semnătură se atestă că recurentul a primit copia hotărîrii instanțe de insolabilitate la data de 16 decembrie 2015 (f.d. 102), astfel, depunînd recursul la data de 31 decembrie 2015 acesta s-a încadrat în termenul de declarare a lui, prevăzut de art. 8 alin. (1) din Legea insolabilității.,

În motivarea recursului a invocat că instanța la emiterea hotărîrii au aplicat eronat normele de drept material.

Recurentul susține că constatările instanței de insolabilitate nu corespund realității, ele fiind combătute prin probe și înscrisuri administrate la materialele dosarului, prin care se atestă că datorită acțiunilor organelor de conducere ale debitorului întreprinderea a devenit insolubilă.

La 13 ianuarie 2016 creditorul Societății cu Răspundere Limitată „OC-VIAD-TRANS” – executorul judecătoresc Agarici Adrian, a declarat recurs împotriva hotărîrii Curții de Apel Bălți din 26 noiembrie 2015, solicitînd admiterea recursului, casarea hotărîrii recurate și emiterea unei noi hotărîri privind atragerea la răspunderea subsidiară a lui Rîhlea Alexandru, Rîhlea Dumitru, Rîhlea Vitalie, Rîhlea Igor și Inozemțeva Marina.

În motivarea recursului a invocat că instanța, examinînd cauza, a concluzionat greșit că existența ca înregistrate la MTIC DII și CC A a ÎS CRIS „Registru” după SRL „OC-VIAD-TRANS” a mijloacelor de transport reprezintă existența bunurilor de facto, ezitînd să aprecieze faptul că atît lichidatorul cît și alte instituții abilitate prin acte perfectate în cadrul executării silite sau a urmăririi penale exercitate au determinat lipsa de facto a bunurilor. Aceste aprecieri ale Curții au dus la soluționarea greșită a pricinii, impunîndu-se că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară.

La fel, susține că instanța eronat a apreciat că gestionarea inefficientă a

patrimoniului întreprinderii de către subiecții responsabili, precum și crearea situației în care nu pot fi depistate bunurile înregistrate cu drept de proprietate după întreprindere, cauzată inclusiv din cauza necomunicării de către persoanele responsabile a locului aflării acestora sunt, de fapt, un temei primordial de atragere la răspundere subsidiară a lui Rîhlea Alexandru, Rîhlea Dumitru, Rîhlea Vitalie, Rîhlea Igor și Inozemțeva Marina.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de creditorul SRL „OC-VIAD-TRANS” – executorul judecătoresc Agarici Adrian, urmează a fi respins, iar recursul declarat de lichidatorul SRL „OC-VIAD-TRANS” – Gubceac Dmitrii, urmează a fi admis cu casarea integrală a hotărîrii Curții de Apel Bălți din 26 noiembrie 2015 și restituirea pricinii spre rejudecare la Curții de Apel Bălți, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 1 alin. (4) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, procesul de insolvență se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale respectivei legi.

În conformitate cu art. 239 CPC, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 130 alin. (1) CPC, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

S-a stabilit că la 14 octombrie 2015, lichidatorul SRL „OC-VIAD-TRANS” - Gubceac Dmitrii, a înaintat cerere privind atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere ai debitorului, prin încasarea în mod solidar de la Rîhlea Alexandru, Rîhlea Dmitrii, Rîhlea Vitalie, Rîhlea Igor și contabilului Inozemțeva Marina a creanțelor validate și incluse în tabel.

Judecând pricina în cauză, instanța de insolvență a respins cererea lichidatorului privind atragerea la răspundere subsidiară.

Instanța de insolvență la adoptarea soluției a concluzionat că nu-și poate baza soluția privind atragerea la răspundere subsidiară a fondatorilor întreprinderii debitoare pe împrejurări incerte, care nu permit constatarea incontestabilă a existenței temeiurilor de atragere la răspundere subsidiară a fondatorilor, conductorului și contabilului întreprinderii debitoare SRL „OC-VIAD-TRANS”.

Instanța a considerat că lichidatorul SRL „OC-VIAD-TRANS” nu a prezentat careva probe care să demonstreze temeinicia acțiunii sub aspectul atragerii la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere ale debitorului.

Potrivit art. 248 alin. (1) din Legea insolvenței, dacă în cadrul procesului sînt identificate persoane cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolvență a debitorului, la cererea administratorului insolvenței/lichidatorului instanța de insolvență poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolvent să fie suportate de membrii organelor lui de conducere și/sau de supraveghere, precum și de orice altă persoană, care i-au cauzat insolvența prin una dintre următoarele acțiuni: a) folosirea bunurilor sau creditelor debitorului în interes personal; b) desfășurarea unei activități comerciale în interes personal sub acoperirea debitorului; c) majorarea fictivă a pasivelor debitorului și/sau deturnarea (ascunderea) unei părți din activul debitorului; d) procurarea de fonduri pentru debitor la prețuri exagerate; e) ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, precum și contribuirea la dispariția documentelor contabile, a documentelor de constituire și a ștampilei; f) dispunerea continuării unei activități a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată; g) dispunerea, în luna precedentă încetării plăților, de a se plăti cu preferință unui creditor în dauna celorlalți creditori; h) nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolvență conform prevederilor art.14; i) comiterea altor acțiuni care au adus daune proprietății debitorului.

(3) În caz de pluralitate, răspunderea persoanelor prevăzute la alin.(1) este solidară, cu condiția ca apariția stării de insolvență să fie actuală sau anterioară perioadei în care și-au exercitat mandatul ori au deținut poziția ce ar fi putut cauza insolvența debitorului. Persoanele în cauză se pot apăra de solidaritate dacă, în organele colegiale de conducere ale debitorului, s-au opus actelor sau faptelor care au cauzat insolvența sau dacă au lipsit de la luarea deciziilor care au cauzat insolvența și au făcut să se consemneze, ulterior luării deciziei, opoziția lor la aceste decizii.

(4) Măsura prevăzută la alin.(1) se prescrie în termen de 3 ani de la data la care a fost cunoscută sau trebuia să fie cunoscută persoana care a cauzat starea de insolvență, dar nu mai devreme de 2 ani de la data hotărîrii de intentare a procedurii de insolvență.

Conform art. 15 alin. (1) din Legea insolvenței, în cazul insolvenței debitorului din culpa fondatorilor (membrilor) lui, a membrilor organului executiv sau a unor alte persoane care au dreptul de a da indicații obligatorii pentru debitor ori care pot influența în alt mod acțiunile debitorului (insolvență intenționată), aceștia poartă răspundere subsidiară solidară față de creditori în măsura în care bunurile debitorului sînt insuficiente pentru executarea creanțelor creditorilor.

Din analiza prevederilor art. 15 și 248 din Legea insolvenței, reiese că în dependență de motivele apariției stării de insolvență a debitorului, fondatorul (asociatul) va purta răspundere subsidiară solidară față de creditori sau la cererea administratorului insolvenței/lichidatorului, instanța de insolvență poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolvent să fie suportate de asociat (fondator).

Analizând circumstanțele speței prin prisma normelor de drept evocate supra, Colegiul conchide că instanța de insolvență la adoptarea soluției a reținut lipsa probelor ce ar indica direct asupra comiterii abaterilor prevăzute de lege, lipsind careva acte constatatoare ale instituțiilor legale. Instanța a mai relevat că din decizia IFS Edineț nr. 197 din 23 februarie 2015 nu rezultă direct că debitorul a ținut o contabilitate fictivă sau contrară prevederilor legii, fapt care s-ar încadra în prevederile legii.

Instanța de recurs consideră că aceste concluzii sunt pripite, deoarece derivă din examinarea superficială a împrejurărilor ce permit constatarea existenței sau lipsei temeiurilor de atragere la răspundere subsidiară a fiecărei persoane vizate în parte.

Astfel, instanța de recurs consideră că pentru început urma a fi stabilită funcția fiecăruia dintre persoanele solicitate a fi trase la răspundere subsidiară, cu aprecierea activității lor, pentru a putea constata gradul de responsabilitate în survenirea situației de insolvență a debitorului.

Totodată, instanța consideră că pentru atragerea la răspunderea subsidiară în caz de pluralitate, pentru ca să survină răspunderea (solidară) este necesar de stabilit concret perioada mandatului acestora pentru a o contrapune apariției stării de insolvență a debitorului.

Mai mult, concluzia instanței de insolvență cum că nu au fost prezentate probe care ar dovedi pretenția înaintată, este lipsită de consistență, or, neexecutarea obligației de a depune cererea introductivă în momentul apariției temeiului de insolvență, este evidentă și necesită o apreciere corespunzătoare.

La fel, instanța de fond a reținut precum că lichidatorul nu a prezentat probe în temeiul art. 118 CPC care ar dovedi ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, precum și contribuirea la dispariția documentelor contabile, a documentelor de constituire și a ștampilei.

Instanța de recurs reține drept neînțeleasă și neclară concluzia instanței expuse în acest sens, or după cum rezultă din materialele cauzei, și anume, din actul din 31 ianuarie 2015 rezultă că în urma efectuării unui control fiscal la contribuabilul SRL „OC-VIAD-TRANS”, acesta, contrar prevederilor legislației fiscale, a încasat mijloace financiare în numerar în casa întreprinderii, la data de 12.01.2013- 250 000 lei, iar la data de 31.01.2013 – 8335,38 lei , în lipsa MCC. La

fel, s-a constatat încălcarea Legii cu privire la reglementarea repatrierii de mijloace bănești, mărfuri și serviciile provenite din tranzacțiile economice externe. În contradicție cu instrucțiunea privind eliberarea, păstrarea și utilizarea formularelor tipizate de documente primare cu regim special, nu s-a asigurat păstrarea lor, inclusiv și facturilor fiscale de expediție. Totodată, este concluzionat că declarația persoanei juridice cu privire la impozitul pe venit pe perioada fiscală 2010,2012 nu corespunde documentelor prezentate spre control (f.d.15-27). Calitatea de contabil-șef la perioada raportată o deținea Inozemțeva Maria, fapt dovedit prin copia carnetului de muncă anexat la materialele dosarului.

Astfel, în opinia instanței de recurs instanța de fond urma să supună analizei circumstanța respectivă, or, faptul că SRL „OC-VIAD-TRANS” a dus o contabilitate contrar prevederilor legii ar fi cauza neasigurării evidenței contabile, lipsa parțială a evidenței contabile prin neasigurarea păstrării documentelor de evidență primară.

Respectiv, în cazul dat instanța urma să stabilească dacă în această situație au incidență dispozițiile art. 117 CPC, care indică că probe în pricini civile sînt elementele de fapt, dobîndite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a pricinii.

Prin urmare, se constată că instanța nu a întreprins măsuri în vederea soluționării litigiului apărut prin constatarea unor fapte necesare examinării la care instanța urma să contribuie, or, prin prisma art. 118 alin. (5) CPC, în caz de necesitate instanța judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

Distinct de cele mai sus arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „OC-VIAD-TRANS” – Gubceac Dmitrii urmează a fi admis, cu casarea hotărîrii primei instanțe cu remiterea pricinii spre rejudecare în aceeași instanță.

Referitor la recursul declarat de creditorul Societății cu Răspundere Limitată „OC-VIAD-TRANS” – executorul judecătorec Agarici Adrian, instanța de recurs consideră că acesta urmează a fi respins, în temeiul prevederilor art. 248 alin. (6) din Legea insolabilității care prevede că în toate cazurile, asupra acțiunii prevăzute la alin.(1), instanța de insolabilitate se pronunță prin hotărîre, care poate fi contestată cu recurs de persoanele vizate în ea.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. c) și art. 445 al. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de creditorul Societății cu Răspundere Limitată „OC-VIAD-TRANS” – executorul judecătoresc Agarici Adrian.

Se admite recursul declarat de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „OC-VIAD-TRANS” – Gubceac Dmitrii.

Se casează hotărârea Curții de Apel Bălți din 26 noiembrie 2015, în pricina civilă la cererea lichidatorului Societate cu Răspundere Limitată „OC-VIAD-TRANS” – Gubceac Dmitrii, cu privire la atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere și celor de supraveghere ai Societății cu Răspundere Limitată „OC-VIAD-TRANS”, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Valentina Clevadi

Oleg Sternioală

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru